

STATUTEN.

Vastgesteld op het Buitengewone Congres van 23, 24 en 25 December 1917 te Utrecht.

I. VAN DEN NAAM.

Artikel 1. De vereeniging, genaamd Sociaal Democratische Arbeiderspartij, is gevestigd te Amsterdam. Zij wordt in de Statuten genoemd „de Partij”.

II. VAN HET DOEL.

Art. 2. Het doel en streven der Partij is neergelegd in haar Beginsel-program, luidende: (Zie blz. 6 e.v.).

III. VAN DE MIDDELEN.

Art. 3. De Partij tracht dit doel te bereiken door de volgende middelen :

- a. het deelnemen aan verkiezingen voor alle openbare, besturende en vertegenwoordigende lichamen ;
- b. het bevorderen en steunen der vakorganisatie ;
- c. het bevorderen en steunen der door het congres aan te wijzen vormen van arbeiders-coöperatie ;
- d. het uitgeven van dag-, week- en andere bladen ;
- e. het uitgeven, verspreiden en verkoopen van boeken, brochures en vlagschriften, en het handel drijven daarin, ook al zij niet door de Partij uitgegeven zijn ;
- f. het beleggen van openbare-, cursus- en andere vergaderingen, het doen houden van lezingen en voordrachten, benevens het bevorderen der volksontwikkeling met alle daartoe dienstige middelen ;

- g. het richten van verzoekschriften aan vertegenwoordigende en besturende lichamen ;
- h. het gebruik maken van bij de Grondwet en bij de overige wetten aan de Nederlandsche burgers toegekende rechten.

IV. VAN DE LEDEN EN DE AFDEELINGEN.

Art. 4. Lid van de Partij kan ieder worden, die den wensch tot toetreding kenbaar maakt, den leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en niet van het lidmaatschap vervallen is verklaard.

Art. 5. De leden der Partij vormen afdeelingen.

Eene afdeeling bestaat uit minstens zes leden.

In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van het Partijbestuur, kan eene afdeeling, wier ledental beneden zes daalt, blijven bestaan.

[Door de invoeging van het volgende oorspronkelijk artikel 5bis, dat naderhand art. 6 is genoemd, moeten de hierna komende artikelen-nummers tot 21bis één nummer hooger worden.]

5bis. De leden der Partij in de koloniën woonachtig kunnen, behoudens goedkeuring van het Partijbestuur, afdeelingen der Partij vormen. De verhouding dezer afdeelingen tot de Partij wordt bij afzonderlijk reglement geregeld.

Art. 6. De leden der Partij, die in plaatsen wonen, waar geene afdeeling is gevestigd, staan op het Partijsecretariaat als verspreide leden ingeschreven.

Art. 7. De afdeelingen bezitten een Huishoudelijk Reglement, dat in overeenstemming is met de Statuten en het Huishoudelijk Reglement der Partij en dat de goedkeuring van het Partijbestuur behoeft om van kracht te zijn.

Art. 8. De afdeelingen hebben de bevoegdheid leden, wier gedrag de Partij benadeelt, te royeeren.

Wie door eene afdeeling geroyeerd is, heeft recht van beroep op het Partijbestuur, welks uitspraak beslissend is.

Art. 9. Door het bestuur eener afdeeling kunnen leden, die niet aan hunne financieele verplichtingen ten aanzien van de Partij voldoen, van de ledenlijst worden afgevoerd.

Art. 10. De afdeelingen hebben de bevoegdheid bij Huishoudelijk Reglement eene ballotage in te stellen.

Aan ballotage zijn niet onderworpen de leden der Partij, die van eene andere afdeeling worden overgeschreven of als verspreid lid bekend waren.

Art. 11. Verspreide leden, wier gedrag de Partij benadeelt, of die hunne financieele verplichtingen ten aanzien van de Partij niet nakomen, kunnen door het Partijbestuur worden geroyeerd.

Het Partijbestuur kan leden van afdeelingen, wier gedrag de Partij benadeelt, aan het congres voordragen tot royement.

Art. 12. Afdeelingen, die handelen in strijd met de Statuten of het Huishoudelijk Reglement der Partij, of die zich niet gedragen naar de besluiten van het congres of de besluiten, welke het Partijbestuur krachtens zijn statuaire bevoegdheid of ingevolge opdracht van het congres genomen heeft, of die hare financieele verplichtingen ten aanzien van de Partij niet nakomen, kunnen door het Partijbestuur worden geschorst en aan het eerstvolgende congres tot royement worden voorgedragen.

Art. 13. Geschorste afdeelingen zijn verstoken van alle rechten, behoudens dat van vertegenwoordiging op het congres, dat eene uitspraak zal doen over het voorstel tot royement; op dit congres hebben de afgevaardigden van eene geschorste afdeeling geen ander recht dan dat van discussie over het royementsvoorstel.

V. VAN DE INDEELING.

Art. 14. De afdeelingen vormen gewestelijke- of stedelijke federaties, wier grenzen, behouden het bepaalde in art. 21, samenvallen met die der kieskringen voor de verkiezing der leden van de Tweede Kamer.

Art. 15. De afdeelingen gelegen in een Kamerkieskring, welke meer dan eene gemeente omvat, vormen eene gewestelijke federatie.

De gewestelijke vergadering wordt gevormd door de afgevaardigden der afdeelingen. Deze kiezen het gewestelijk bestuur.

De gewestelijke federatie heeft de leiding van de gemeenschappelijke propaganda en van de organisatie in het gewest. Zij is, met inachtneming van en behoudens hetgeen daaromtrent bepaald is in het Huishoudelijk Reglement der Partij, belast met de voorbereiding, de organisatie en de leiding van de verkiezingen voor de Tweede Kamer en de Provinciale Staten in het gewest.

Tot haar taak behoort, met inachtneming van het bepaalde bij art. 38 der Statuten, het uitgeven van een of meer partijbladen.

Art. 16. De gewestelijke federaties zijn onderverdeeld in districts-federaties, welke de afdeelingen omvatten, die in een Statenkieskring gelegen zijn.

De districtsvergadering wordt gevormd door de afgevaardigden der afdeelingen. Deze kiezen het bestuur.

Het districtsbestuur staat het gewestelijk bestuur bij in het vervullen van zijn taak, in het bijzonder bij de voorbereiding der verkiezingen voor de Provinciale Staten.

Art. 17. De afdeelingen, welke in een Kamerkieskring gelegen zijn, die slechts eene gemeente omvat, vormen eene stedelijke federatie.

In de stedelijke federaties worden de afdeelingen vertegenwoordigd door hare besturen.

De federatievergadering wordt gevormd door de besturen der afdeelingen en het door hen gekozen bestuur.

De algemeene ledenvergadering wordt gevormd door de leden der afdeelingen.

De stedelijke federatie heeft de leiding van de algemeene plaatselijke propaganda; zij kan maatregelen nemen van administratieven en organisatorischen aard, die de afdeelingen gezamenlijk betreffen.

Zij is, met inachtneming van en behoudens hetgeen daaromtrent bepaald is in het Huishoudelijk Reglement der Partij, belast met de voorbereiding, de organisatie en de leiding van de verkiezingen voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en den Gemeenteraad.

Art. 18. De stedelijke federaties kunnen zijn onderverdeeld in districtsfederaties, welke de afdeelingen omvatten, die in denzelfden kieskring voor de verkiezing der leden van den Gemeenteraad gelegen zijn.

De federatievergadering kan, behoudens goedkeuring van het Partijbestuur, de afdeelingen in denzelfden kieskring gelegen tot twee of meer districtsfederaties vereenigen.

De districtsvergadering wordt gevormd door de leden der afdeelingen. Deze kiezen het bestuur.

Het districtsbestuur roept eene districtsvergadering bijeen, zoo dikwijls dit noodig is voor de behandeling van een der aangelegenheden, die krachtens het Huishoudelijk Reglement der Partij of der stedelijke federatie tot haar taak behooren.

Art. 19. In het Huishoudelijk Reglement der stedelijke federatie wordt bepaald, wat tot de taak en de bevoegdheid van de federatievergadering, van de districtsvergadering en van de algemeene ledenvergadering behoort, en welke de bevoegdheden van het federatiebestuur en van de districtsbesturen zijn.

Art. 20. De in eene gemeente gelegen afdeelingen, die geene stedelijke federatie uitmaken, vormen eene gemeentelijke federatie.

De gemeentelijke federatie heeft tot taak de voorbereiding, de organisatie en de leiding der verkiezingen voor den Gemeenteraad; zij kan belast worden met de leiding van de gemeenschappelijke propaganda.

De federatievergadering wordt door de besturen der afdeelingen, de algemeene ledenvergadering door de leden der afdeelingen gevormd.

De taak en de bevoegdheid van federatiebestuur, federatie- en algemeene ledenvergadering wordt bij Huishoudelijk Reglement der federatie geregeld.

Art. 21. Het Partijbestuur is bevoegd na overleg met de er bij betrokken gewestelijke federaties aangrenzende gewestelijke of aangrenzende districtsfederaties te vereenigen tot eene federatie of, voorzoover het de laatste betreft, van de verplichting tot het vormen van eene federatie ontheffing te verleen.

[Door de invoeging van het volgende, oorspronkelijk art. 21bis genoemd, dat naderhand een zelfstandig nummer kreeg, moeten de hierna komende artikelennummers tot 22bis twee nummers hooger worden.]

Art. 21bis. De afdeelingen, gelegen in eene gemeente, welke deel uitmaakt van een Kamerkieskring, die meer dan eene gemeente omvat, kunnen zich, behoudens goedkeuring van het Partijbestuur, splitsen in drie of meer afdeelingen.

Deze afdeelingen vormen eene stedelijke federatie.

Art. 22. Voorstellen voor de gewestelijke-, districts-, stedelijke- en gemeentelijke federaties kunnen slechts worden gedaan of door het bestuur der federatie of door eene aangesloten afdeeling, behoudens het bepaalde bij art. 34 der Statuten.

Van de jaarvergadering der federatie wordt kennis gegeven aan het Partijbestuur, onder toezending van de agenda, het jaarverslag en de begrooting.

[Door de invoeging van het volgende, oorspronkelijk art. 22bis genoemd, dat naderhand een zelfstandig nummer kreeg, moeten de hierna komende artikelennummers drie nummers hooger worden.]

Art. 22bis. De gewestelijke-, stedelijke-, districts- en gemeentelijke federaties bezitten een Huishoudelijk Reglement, dat voldoet aan de voorwaarden in art. 7 ten opzichte van de afdeelsreglementen gesteld.

VI. VAN HET CONGRES.

Art. 23. Het hoogste gezag in de Partij is het congres, bestaande uit afgevaardigden van de Partij.

In het Huishoudelijk Reglement der Partij is bepaald op welke wijze groepen van afdeelingen gevormd worden, die door eene gemeenschappelijke delegatie op het congres vertegenwoordigd zijn en hoe hare vertegenwoordiging tot stand komt.

Art. 24. Elk jaar op de beide Paaschdagen en, zoo noodig, op een of meer daarop volgende of daaraan voorafgaande dagen, wordt het gewone jaarlijksche congres gehouden.

Het Partijbestuur kan ten allen tijde een buitengewoon congres bijeenroepen of een spoed-referendum uitschrijven.

Wanneer minstens vijf-en-twintig afdeelingen de bijeenroeping van een buitengewoon congres verlangen, schrijft het Partijbestuur een referendum uit, volgens welks beslissing dit congres al of niet binnen vier weken wordt bijeengeroepen.

Art. 25. Uitgenoodigd worden om het congres bij te wonen:

- a. de leden der Kamerfractie;
- b. de verantwoordelijke redacteurs van het hoofdorgaan;
- c. een vertegenwoordiger der redactie van het wetenschappelijk maandschrift der Partij;
- d. één afgevaardigde van de Vereeniging van Sociaal-Democratische Gemeenteraadsleden;
- e. twee vertegenwoordigers van den Bond van Sociaal-Democratische Vrouwenpropagandacclubs;
- f. een afgevaardigde der Sociaal-Democratische Studieclub;
- g. een afgevaardigde van het Centraal Comité voor Arbeidersontwikkeling;
- h. een afgevaardigde van het Centraal Comité voor Jeugdontwikkeling;
- i. de leden der Partij, wier aanwezigheid door het Partijbestuur wenschelijk wordt geacht.

Art. 26. Op het gewone congres wordt in de eerste plaats behandeld:

- a. het jaarverslag van het Partijbestuur omtrent de werkzaamheid van de Partij sedert het vorige gewone congres;
- b. verslag van het Partijbestuur omtrent het financieel beheer;
- c. verslag van de Kamerfractie;
- d. verslag van de redactie van het hoofdorgaan der Partij;

- e. verslag van de redactie van het wetenschappelijk maandschrift der der Partij;
- f. de voorstellen der afdeelingen en die van het Partijbestuur.

Art. 27. Besluiten, die op het congres zijn genomen worden aan een referendum onderworpen, indien een kwart der uitgebrachte stemmen zich daarvoor verklaart.

Benoemingen worden niet aan het referendum onderworpen.

VII. VAN HET PARTIJBESTUUR EN HET DAGELIJSCH BESTUUR.

Art. 28. De Partij wordt bestuurd en vertegenwoordigd door het Partijbestuur.

Het Partijbestuur bestaat uit dertien leden, van wie vijf te Amsterdam wonende leden het Dagelijksch Bestuur vormen.

Drie leden van het Partijbestuur, die deel uitmaken van het Dagelijksch Bestuur, kunnen bezoldigd zijn: de voorzitter, de secretaris en de penningmeester.

Art. 29. De leden van het Partijbestuur worden gekozen door het congres uit eene lijst van door de afdeelingen gestelde kandidaten.

Indien en voor zoover bij congresbesluit tot bezoldiging van de in art. 28 genoemde leden besloten is, worden deze leden in functie gekozen uit de voor elke functie afzonderlijk ingediende kandidatenlijst.

Art. 30. Vier weken voor het gewone congres worden de afdeelingen uitgenoodigd eene voordracht van kandidaten voor het Partijbestuur in te zenden.

Drie weken voor het congres wordt de kandidatenlijst aan de afdeelingen toegezonden.

Worden niet meer kandidaten opgegeven dan er plaatsen te vervullen zijn, dan worden de gestelde kandidaten gekozen verklaard.

Eene stemming wordt alleen gehouden over hen, die verklaard hebben eene candidatuur te aanvaarden.

Nadat de uitslag der verkiezing ter kennis van de afgevaardigden is gebracht, worden uit door de afgevaardigden te stellen kandidaten vijf plaatsvervangende leden van het Partijbestuur gekozen, waarvan twee voor het Dagelijksch Bestuur, die te Amsterdam woonachtig moeten zijn, en drie voor het overige deel van het Partijbestuur, die niet in Amsterdam woonachtig mogen zijn.

Zij treden in functie, zoodra eene vacature ontstaat in het deel van het Partijbestuur, waarvoor zij als plaatsvervangers zijn gekozen; het eerst treedt hij op, die bij eerste stemming werd gekozen, of zoo beiden bij eerste stemming gekozen zijn, hij, die de meeste stemmen op zich verenigde, daarna de bij herstemming gekozene(n) in volgorde van het aantal op hen uitgebrachte stemmen.

Zijn de plaatsvervangende leden zonder stemming gekozen of is op beiden hetzelfde aantal stemmen uitgebracht, dan treedt het eerst de oudste in jaren in functie.

Niet meer dan 6 leden kunnen het lidmaatschap van het P.B. vereenigen met dat der Tweede Kamer.

Wordt een lid van het Partijbestuur tusschentijds tot lid der Tweede Kamer benoemd, dan blijft hij tot het volgende congres in functie.

Indien de voorzitter niet in functie gekozen is ingevolge het bepaalde in art. 29 wordt hij door het congres uit de leden van het Dagelijksch Bestuur gekozen.

Ontstaat eene vacature voor voorzitter, dan wordt door het Partijbestuur, nadat het plaatsvervangend lid zitting heeft genomen, uit de leden van het Dagelijksch Bestuur een voorzitter gekozen.

Art. 31. De leden der Partij, die leden zijn van de Tweede Kamer, benoemen uit hun midden eene delegatie van twee leden, die de vergaderingen van het Partijbestuur bijwonen en aan de beraadslagingen kunnen deelnemen zonder echter mede te stemmen.

Deze delegatie bestaat uit één lid, indien een lid der Tweede Kamer Partijbestuurder is. Zij vervalt geheel, wanneer twee of meer leden der Tweede Kamer Partijbestuurder zijn.

Wanneer de verantwoordelijke redactie van het Partijorgaan gevoerd wordt door één persoon, en deze geen lid is van het Partijbestuur, woont hij krachtens zijne functie de vergadering van het Partijbestuur bij en heeft hij daar eene adviseerende stem. Bij zijne ontstentenis wordt hij vervangen door dengene, die zijne functie waarneemt. Bestaat de verantwoordelijke redactie uit méér dan één persoon, dan wijzen deze uit hun midden een vertegenwoordiger aan.

Art. 32. Het Dagelijksch Bestuur der Partij is belast met de dagelijksche leiding der Partij, met de voorbereiding van de door het Partijbestuur te behandelen zaken en de uitvoering van de besluiten van het Partijbestuur; met de regeling der propaganda en de behandeling van de organisatorische aangelegenheden naar de algemeene besluiten door het Partijbestuur genomen.

VIII. VAN DEN PARTIJRAAD.

Art. 33. Er bestaat een Partijraad, die door het Partijbestuur wordt bijeengeroepen om te dienen van advies.

De Partijraad wordt gevormd door:

- a. de leden van het Partijbestuur;
- b. twee leden van de Kamerfractie, door deze uit haar midden aangewezen;
- c. twee leden van de redactie van het dagblad „Het Volk”, eventueel van andere dagbladen, die door de Partij worden uitgegeven, onder wie, indien de leiding der redactie aan één persoon is opgedragen, de hoofdredacteur; indien of voorzoover dit niet het geval is, door de redactie(s) uit haar midden gekozen;
- d. een vertegenwoordiger van de redactie van het wetenschappelijk maandschrift der Partij;
- e. een vertegenwoordiger van elk der gewestelijke- en stedelijke federaties, behalve voor de vergaderingen, bedoeld in art. 34 vierde lid, waar elke federatie twee vertegenwoordigers voor aanwijst;
- f. de officieel aangestelde propagandisten voorzoover zij niet uit anderen hoofde afgevaardigd worden;
- g. twee vertegenwoordigers van den Bond van Sociaal-Democratische Vrouwenpropagandaclubs.

In geval politieke beslissingen van gewicht genomen moeten worden en in het geval bedoeld in art. 34 vierde lid, noodigt het Partijbestuur de Kamerfractie in haar geheel uit.

De vertegenwoordiger(s) en de plaatsvervangende vertegenwoordigers van de gewestelijke en stedelijke federaties worden telkens voor een jaar op de jaarvergaderingen der federaties gekozen.

Art. 34. De Partijraad wordt in den regel tweemaal per jaar bijeengeroepen, in September en in Februari, doch in elk geval éénmaal per jaar in September en voorts zoo dikwijls het Partijbestuur dit noodig oordeelt.

De Partijraad neemt besluiten van organisatorischen aard, in zaken, die hem door het congres ter beslissing zijn overgelaten.

Op zijne jaarlijksche vergadering in September kan de Partijraad besluiten aangelegenheden de schriftelijke of mondelinge propaganda, de provinciale pers, de organisatie der Partij of de arbeiders- en jeugd-ontwikkeling betreffende, aan de orde te stellen op de vergaderingen der gewestelijke- en stedelijke federaties.

In December van het jaar, voorafgaande aan dat, waarin eene periodieke verkiezing voor de leden van de Tweede Kamer plaats heeft, en, bij tusschentijdsche Kamerontbinding, onmiddellijk nadat het besluit tot ontbinding van de Tweede Kamer is afgekondigd, wordt de Partijraad bijeengeroepen om de besluiten te nemen en de adviezen uit te brengen, welke door de desbetreffende bepalingen van het Huishoudelijk Reglement worden gevorderd.

IX. VAN DE GELDMIDDELEN.

Art. 35. De geldmiddelen der Partij bestaan uit:

- a. de afdrachten der afdeelingen en de contributiën der verspreide leden;
- b. schenkingen;
- c. erfstellingen en legaten;
- d. renten van eigendommen en baten uit ondernemingen.
- e. andere inkomsten.

De geldmiddelen worden beheerd door den penningmeester onder toezicht van het Partijbestuur.

Art. 36. De commissie van contrôle, bestaande uit drie leden, wordt door de federatie Amsterdam uit haar midden aangewezen. Deze leden mogen geen lid zijn van het Partijbestuur.

De leden worden voor drie jaren benoemd, ieder jaar treedt een lid volgens rooster af, en is niet terstond herkiesbaar. De jaarlijksche aanvulling der commissie moet plaats hebben binnen vier weken na het congres.

Deze commissie ziet elke drie maanden de boekhouding, de kas en de bescheiden van den penningmeester na, brengt rapport uit aan het Partijbestuur en geeft in het hoofdorgaan der Partij van hare bevinding kennis. Aan het congres legt zij een schriftelijk jaarrapport over.

X. VAN DE PARTIJBLADEN.

Art. 37. De Partij geeft een dagblad uit, genaamd „Het Volk”, dat haar hoofdorgaan is en alle door het Partijbestuur en verschillende commissies, die krachtens de Statuten of een congresbesluit werkzaam zijn, ingezonden mededeelingen bevat.

Het congres benoemt telkens voor één jaar den persoon of de personen, die door de Partij met de leiding van het blad wordt of worden belast, en die daarvoor aan de Partij verantwoordelijk is of zijn.

Het beheer van het blad wordt gevoerd door het Partijbestuur, dat deze taak geheel of gedeeltelijk aan eene commissie kan overdragen, met dien verstande echter, dat het Partijbestuur verantwoordelijk blijft. Deze commissie wordt benoemd door het Partijbestuur.

Art. 38. Ook andere bladen kunnen door het Partijbestuur worden uitgegeven. Evenzeer kan dit geschieden door afdeelingen en federaties, mits onder goedkeuring van het Partijbestuur.

XI. SLOTBEPALINGEN.

Art. 39. De organisatie en de werkwijze der Partij worden in bijzonderheden geregeld door een Huishoudelijk Reglement, dat door het congres wordt vastgesteld.

[Bij een herdruk van de Statuten, van kracht sinds 28 September 1918, is de volgende alinea toegevoegd: *Het Huishoudelijk Reglement der vereeniging mag geen bepalingen bevatten, strijdende met deze Statuten.*]

Art. 40. In gevallen, waarin door de Statuten en het Huishoudelijk Reglement niet wordt voorzien, beslist het Partijbestuur. Het brengt de gebleken leemten dadelijk ter kennis van de Partij en doet daaromtrent voorstellen aan het eerstvolgend congres.

Art. 41. De vereeniging is opgericht voor den tijd van 29 jaren en elf maanden, te rekenen van den dag der oprichting, 26 Augustus 1894.

Bij het verstrijken van dit tijdvak is de vereeniging opnieuw voor gelijken tijdsduur aangegaan voor den tijd van 29 jaren en 11 maanden.

[Bij een herdruk van de Statuten van kracht sinds 28 September 1918, is de volgende alinea toegevoegd: *Bij het verstrijken van dit tijdvak is de vereeniging opnieuw voor gelijken tijdsduur aangegaan voor den tijd van 24 jaar.*]

Art. 42. Tot ontbinding der vereeniging kan alleen worden besloten, wanneer op voorstel van minstens vijf afdeelingen, bij referendum minstens twee derden der stemmende leden, te zamen uitmakende minstens drie vijfden van het totaal der leden van de Partij, zich voor het voorstel hebben verklaard.

Bij ontbinding der vereeniging wordt ten opzichte der bezittingen gehandeld overeenkomstig artikel 1702 van het Burgerlijk Wetboek.

Dit referendum wordt gehouden twee maanden na het inkomen van het voorstel.

Art. 43. Wijziging dezer Statuten kan alleen geschieden door een congres.

Op elke wijziging wordt de koninklijke goedkeuring aangevraagd.

OVERGANGSBEPALING.

Art. 44. De vergadering van den Partijraad, bedoeld in art. 34 vierde lid, wordt voor de voorbereiding van de verkiezing voor de leden der Tweede Kamer in 1918, gehouden op Zondag 6 Januari 1918.

Het congres besluit op de wijzigingen in de Statuten aangebracht de koninklijke goedkeuring aan te vragen.